

Mari Jõgi: mul on ainult üks kodu ja see on Saaremaal

Mari on ainus saarlane, kes sel augustipäeval, mil formaalselt Eesti riigi iseseisvus taastati, Kuressaare haiglas sündis. Mari isa **Ants Jõgi** meenutas, kuidas ta traktoriga Lõmala piirivalvekordonisse sõitis, et haiglast kiirabi kutsuda: “Lõmalast ühendati kõne Kipi-Koovi väeosasse, sealt omakorda Kuressaare linna piirivalve kommutaatorisse ja alles siis sain ühendust haiglaga. Vastu võttis naine, kes hõikas kolleegi: Anne, tule, jälle need venelased, ma ep mõista vene keelt!”

Sirli Tooming

sirli@meiemaa.ee

Enamasti mäletab täpselt, et raadiost räägiti Tallinna teletorni piiramisest Vene tankide poolt, kui ta hommikul kell kuus palatisse viidi.

“Esimene mõte oligi, et söda käib, kuhu ma oma lapsega nüüd lähen...”, meenutas **Liivi Jõgi**. Vastu ööd aga jõudsid tema kõrva juba rõõmusõnumid, sest 20. augustil kell 23.03 kuulutati Toompeal Eesti riigi iseseisvus taastatuks.

Mari on uhke, et ta oma riigile nii tähtsal päeval sündinud on ning et meie väike, kuid ühtne rahvas on midagi nii suurt saavutanud: “Vahel mõtlen, et oleks hea olnud näha ja mäletada ka aega enne iseseisvust, vot siis mõistaksin võidu rõõmu ja vabadust ilmselt veelgi paremini, nagu ka 20. augusti täielikku tähtsust ja tähendust.” Ta lisas, et vanemate inimeste iga-aastased meenutused tema sünnipäevapeol on

nii huvitavad ja teevad pisut kadedaks, kuna ta ise ei oska erinevaid ajastuid oma kogemuste ja mälestuste järgi võrrelda.

Ehkki eraelulised põhjused viisid Mari mõned aastad tagasi põhjanaabrite juurde, hindab ta seal elades ja töötades Eestit ja siin elamist väga ning ootab koju naasmist üha enam. Mari sõnul on kodu ikka parim koht maailmas, eriti, kui selleks on Saaremaa, kus kõik on käe-jala juures, nii et saare teises servas elav inimene on sama hästi kui su naaber. Mari, kes piksesest plikast peale vanaisaga merel kalal käis, igatseb Saaremaa looduse ja mere järele.

Saaremaale tagasi kolimist Mari ei pelga, vaid arvab, et kui ise olla tragi ja ettevõtlik, on võimalik igal pool hakkama saada: “Ehk ongi siis ükskord aeg kasutada Kuressaare ametikoolis väikeettevõtluse erialal õpitut ja ise mõne põneva ettevõtmisega alustada.”

Lapsepõlves sageli vanaisaga kalal käinud Mari igatseb Saaremaa looduse ja mere järele.

FOTO: Tambet Alk

Vabaduse pealt kompromisse ei tehta!

Hannes Hanso
kaitseminister

25 aastat tagasi olin poolteist aastat talupraktikant Rootsis – lüpsin lehma, kündsin põldu, tegin silo ja muid talutöid. 20. augustil vahendas Rootsi meedia palju uudiseid Eestist. Sõitsin sel päeval bussiga Göteborgi ülikooli sisseastumiseksamitele ning kuulsin uudiseid Eestis toimuva kohta bussi raadiost. Rootsi keelt ma eriti ei osanud, seetõttu proovisin bussijuhi käest inglise keeles teada saada, mida Eesti kohta räägitakse. Mäletan, et sain veel ühe reisija käest sugeda, et bussijuhti segan, aga olin suures mures ja see oli mulle elu ja surma küsimus.

Inimeste ootused ajas muutuvad, ka vabaduse maitse muutub. Täna me tahame vabaduselt seda, et inimeste heaolu kasvaks ja valitseks demokraatia. Vabadus on selline küsimus, mille pealt kompromisse ei tehta. Arvan, et lisaks kartulikoorte söömisele on inimesed valmis vaba Eesti eest ka oma elu andma.

Julgeolek ei ole kunagi valmis. Mis puudutab terrorismi ja Venemaa käitumist, siis meie julgeolekukeskkond võiks olla oluliselt parem. Need on ohud, mis ei puuduta üksnes Eestit, kuna kuulume Euroopa Liitu ja NATO-sse. Siiski pole meie riik ja meie vabadus olnud eales nii hästi kaitstud kui praegu.

Loojale on tähtis loomevabadus

Triin Ella
rahvusopera Estonia solist

Väga hästi mäletan 25 aasta tagust aega ning seda augusti murelikku ja ärevat päeva. Isa töötas siis Soomes. Kuna vanematel on 20. augustil pulma-aastapäev, pidi ta koju tulema, ent päeval saime teate, et ta ei tule. Mu vanemad, kes homme kuldpulmi tähistavad, pole ei varem ega hiljem seda päeva teineteisest lahus veetnud. Alles hiline õhtu tõi pingelanguse ja külalise isa sõbra näol, kes tõi emale isa poolt aastapäevakingituseks sörmuse.

Üheksakümnendatel oli tõesti raske. Aga kuni on maad, siis mina usun, et Eesti rahvas saab alati hakkama ja kui sa oled noor, siis ei taju raskust nii teravalt. Loomeinimesena tähendab vabadus muidugi eelkõige võimalust otsustada, mida lood. Kunagi olime laulupidudel sennituid laulma laule, mida telliti ja kohustati. Nüüd võime laulda seda, mida soovime, südame sunnil.

Muidugi on kahju, et eestlased on kodumaalt lahkunud. Aga olles ise kodumaalt eemal viibinud, rõõmustan selle üle, et eestlust osatakse hoida ka välismaal. Suhtlen selliste noortega, kes tajuvad maailma ja ohtusid selles adekvaatselt, kes ei ole sinisilmsed ega võta vabadust iseenesestmõistetavalt, näen, et nad on vaba Eesti püsimise valmis panustama. See tõdemus tekitab turvatunde.

Võimalus arendada Eestit

Jaak Valge
ajaloolane

Hetkel, mil Eesti taasiseisvus, olin kodus Tallinnas, pidasin sidet sõprade ja ERSP kaaslastega ning jälgisin massiteabevahendeid. Olin murelik, sest polnud veel päris kindel, kas Moskvas putšistid ikka lüüa saavad. Polnud ka selge, kas ülemnõukogu iseseisvuse taastamise otsus tähistab ühest murrangut meie iseseisvuse saamise protsessis või on tõsised võitlused alles ees.

Olin ülemnõukogu suhtes mõnevõrra umbusklik, sest seal oli palju endisi kommuniste. Mõtlesin, mida ma siis teen, kui impeeriumimeelsed ikkagi peale jäävad. Midagi konkreetselt ma aga välja ei mõelnud ning enne varises riigipööre Moskvas kokku. Kui aru sain, et nüüd lõpuks on Eesti tõesti taas iseseisvaks saanud, olin muidugi elevil ja rõõmus.

Iseseisvus tähendab mulle võimalust arendada Eesti ühiskonda. Oleksin ebaaus, kui väidaksin, et minu arvates on see meil hästi ära kasutatud. Iseseisvus on väärt siis, kui ta tagab Eesti rahva ja kultuuri säilimise läbi aegade, nagu on deklareeritud põhiseaduse sissejuhatuses.

Selle eesmärgi nimel olen nõus panustama ja vajadusel lepiksin ka oma elatustaseme langusega.

Et terve mõistus võidutseks

Urve Tiidus
riigikogu liige

Kui Eesti taasiseisvus, olin väikeste lastega ükski kodus. Meie akende alla olid paigutatud suured liivatsisternid, et piirata ligipääsu raadiomaja juurde. Raadio mängis, lapsed olid kogu aeg püsti aknalaua peal, ärevus oli suur. Nende päevade läbielamised ei ole millegagi võrreldavad. Oli eriline tunne tajuda, et lapsed saavad elada iseseisvas Eestis.

Eesti iseseisvus on kaitstud, aga loomulikult puudub absoluutne kindlus, et nüüd on igavene ohustamatu rahu aeg. Maailm on täis mõttetut rivaalitsemist ja pingeid ning demokraatiat ja vabadusi ohustavaid ambitsioone. Eesti ja teiste demokraatlike riikide ülesanne on vabaduse eest väsimatult seista.

Olulisemate eesmärkide saavutamiseks toimub nn kartulikoorte söömine inimeste elus kogu aeg. Elu ei edene mitte kunagi juhuslikult – igal ajal on omad vaevanägemised ja loobumised, suurt edu tiivustab harva isekus.

Kui Eesti iseseisvus peaks sattuma ohtu, saan enda kohta vaid öelda, et pole kunagi keeruliste olukordade eest põgenenud. Globaalsete ohtudega maailmas ei ole põgenemiseks ka võimalusi – kõige tähtsam on, et võidutseks terve mõistus.

Jumala kingitus ja ime

Jaan Tammsalu
vaimulik

Mineviku meenutamine ei ole väga lihtne tegevus. Veerandsaja aasta tagused ajad olid nii tihedalt väga erinevaid tegevusi täis. Olin astunud ERSP-sse ning valitud Eesti Kongressi liikmeks, tegelenud GENF 49-ga jne. Usun, et ööl 25 aastat tagasi vaatasin televiisorit, tänasin palves Jumalat ja seejärel magasin väga sügavat und.

Väikese Eesti vabadus pole midagi enesestmõistetavat või normaalset. See on Jumala imeline kingitus ja minu jaoks ime. Mäletan, milline oli elu enne seda ja tean, et ma ei taha seda tagasi. Olen aga kindel, et see, mille üle me pidevalt viriseme, mida kurjasti kirume, võetakse meie käest kord kindlasti ära. Mille me siis asemele saame, seda ma kardan rohkem kui seda, mis kord oli.

Olen neid mõtteid mõlgutades välismaal. Torontos on väga hea olla, siin on palju sellist, millest Eestis saab vaid unistada. Ja ikkagi tahan elada Eestis. See pole juhus, et Jumal mind just sellele maale sündida lasi ja et mu juured on sajandeid olnud Saaremaal ja Eestimaal. Mida enam on siin inimesi, kes oskavad oma pilgud tänutundes taeva poole tõsta, seda enam on meil lootust, et meile jäetakse meie imeline kingitus – väikese riigi vabadus – alles.